

מכתב התחזקות (ו)

המחשבה נבוכה, איך יכולים להתקרב ולהגיש אל "שביעי של פסח" ולזמר השירה בשמחה, כאשר המגיפה הנוראה מחוללת בינינו רח"ל ורבים וטובים הלכו לעולמם וחולים רבים מתייסרים על מטתם ה' ירפאם, וכל יום ויום שומעים שמועות נוראות על עוד קרבנות ציבור שעלו לשיבה של מעלה להיות עולה תמימה לכפר על העם.

והנה חז"ל אמרו (שמו"ר פכ"ג ד) "מיום שברא הקב"ה את העולם ועד שעמדו ישראל על הים לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה אלא ישראל. ברא אדם הראשון ולא אמר שירה" וכו' כיון שבאו ישראל לים ונקרע להם מיד אמרו שירה לפני הקב"ה שנאמר אז ישיר משה ובני ישראל". ותמהו המפרשים, הלא אדם הראשון אמר שירה כדאיתא במדרש שאמר "לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו" וכן בעת שחזר בתשובה אמר "מזמור שיר ליום השבת".

ובספר אור גדליהו (עמ' לז:): ביאר שאף שהיו אנשים שאמרו שירה לפני כן, לא אמרו שירה אלא על נס והצלה שאירע להם שניצלו מן הרע אבל להגיד שירה גם על יסורי גלות דבר זה לא מצינו עד שבאו בני ישראל והיה נכלל בשירם הן על הגלות והן על הגאולה, כי לאחר שנגאלו ראו והכירו שיש להם להגיד שירה על הנהגת הקב"ה עמם בהיותם בגלות וכמו שאמרו מי כמוכה ה' באלים וביארו חז"ל (גיטין נ:): מי כמוכה ה' באילמים.

ועל דרך זה ביאר הבית הלוי דברי משה רבינו שאמר "יודע אני שחטאתי לפניך באז שנאמר ומאז באתי אל פרעה לכך אני משבחך באז הה"ד אז ישיר משה, ומה תיקון הוא זה דהשירה נאמרה באותו תיבה ולשון שנאמר מקודם? אולם עיקר שמחתם לא היה על זה שניצלו אלא שעל ידם נתגדל כבודו ית' ועל ידי הצלתם ממצרים נתפרסם שמו וכמו שאמרו בהתחלת השירה אשירה לה' כי גאה גאה וא"כ השירה נאמרה גם על השיעבוד הקודם כמו על הגאולה דאלמלא השעבוד לא היה מקום להגאולה ושמחו בהשעבוד הקודם כמו בהגאולה של עתה. וזהו שאמר ב'אז חטאתי' ועכשיו אני אומר שירה ב'אז' וזהו שאמר הכתוב בתהלים "אודך כי עניתני ותהי לי לישועה" דעל ידי זה באה לי הישועה ונתקדש שמך ברבים על ידי.

ובפירוש השפת אמת על ההגדה (להא לחמא עניא, וע"ע לפסח תרל"ג) כותב "המפרשים נחלקו אם המצה היא סימן על הגלות והעינוי או על החירות, ומדברי רש"י ורמב"ן יראה שהוא על העינוי ומהר"ל ז"ל לא הוטב בעיניו ע"ש. והאמת נראה כי הוא על כלל הירידה למצרים והגאולה, כי בוודאי עלינו לשבח על הגלות גם כן דאל"כ מה השבח על הגאולה אם היינו יכולין להתקרב להשי"ת בלי זה, א"כ לא הן ולא שכן. אלא וודאי הגלות היה עצה שנוכל להתקרב להשי"ת וזה לחם עוני להיות שפל ונכנע כי באמת אחר יציאת מצרים הלכנו למדרגות גבוהים ביותר לקבל התורה וכו', כסדר המעלות טובות שלמקום עלינו וכו' אבל אנו שמחים בהתחלה זו שהיא קבלת העול מלכות שמים שזה הביאנו לכל המעלות אחר כך".

גדולי ישראל היו תמיד מקיימים דבר זה, דאפילו בעת צער וצרה רח"ל קיימו בנפשם "צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא" והאמינו שהכל לטובה וכל דעביד רחמנא לטב עביד. בזמן מלחמת העולם הראשונה נחרבה חצירו הקדוש של זקני הק' רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע שהיה בית מוקד לאלפי נשמות ישראל וביתו המפואר נהרסה עד היסוד והוצרך רבינו לברוח לווינה רחוק מריכוזי חסידיו בגלציה. הרבי קיבל מנת חלקו באהבה ודבריו שאמר אז לפני מאה - בשנת תר"פ — נוגעין לנו היום (גנזי ישראל ג' חשון תר"פ):

"המלחמה האיומה שהרסה בנינים בגשמיות, פרצה גם בבניני הרוחניות שבנו אבותינו הקדושים זצ"ל, שנקראים בונים, וע"ז ידאב לבנו. אולם נתחזק באמונתנו שאמרו חכז"ל (מגילה לא): "סתירת זקנים בנין" שהיא תשגבנו, שעל אחת כמה וכמה סתירה שהיתה ע"י הקב"ה בודאי תהיה לבנות בנין נפלא ונעלה, וזהו שנותן לנו הכוח להבליג בצרותינו, כי בודאי לעולם חסדו והכל חסדים גמורים, ויתגלה בבא"ס הבנין הנהדר בהדר תפארתו, כמו שאמר זקני איש אלקים זצ"ל (מרזין) על הפסוק (תהלים מח, י) "דמינו אלקים חסדך בקרב היכלך", שאנו חושבים ח"ו כי שוררים דינים, אבל הקרובים למלכות ובאים לפני ולפנים, המה יראו כי הכל חסדים, כן נזכה לראות ששייב אותנו לציון ברינה, בבא"ס".

וכזה איתא בספר אש קודש (פר' מצורע ת"ש) מדברי תורתו של הרה"ק מפיסצנעא הי"ד ממה שאמר בגיטו ווארשא עה"פ "כנגע נראה לי בבית" וז"ל "הנה בכוונת התורה ומצותיה אין לנו השגה, אבל מה שמרמז לנו אפשר כי יודעים ומאמינים אנחנו שכל מה שה' עושה לנו אפילו כשח"ו מלקה אותנו הכל לטובה היא.

אבל כשרואים כעת שלא ביסורי הגוף לבד מלקה אותנו רק גם בדברים שח"ו מרחיקים הם אותנו ממנו ית', אין חדר לתינוקות של בית רבן ולא ישיבה, לא בית המדרש להתפלל בצבור ולא מקוה וכדומה, אז ח"ו ספק חשש עולה בקרבנו, האפשר שגם עתה כוונתו ית' לטובה? ! אם לטובה היה לו ליסרו בדברים

שיקרבו אותנו אליו ולא בביטול תורה ותפלה וח"ו כמעט כל התורה, והאם אין זאת ח"ו יסורים של וישליכם וכו'.

לכן כשרואים בתורה שהגם שנגע הבתים טמאה ומטמאה היתה ומ"מ עשה בה ה' שליחות לטובת ישראל מתחלה טמאה שבעה ואחר כך נתגלה המטמון, ולכך צריך האיש לומר רק כנגע נראה לי, ואפילו ת"ח שיודע שנגע היא רק כנגע יאמר, להנ"ל מפני שהאיש בעצמו אינו יכול לאמר אם היא באמת נגע או פגע רק שלו נראה כנגע היה יכול לאמר, אבל באמת טובה היא לישראל אשר יטיב ה' עמנו". ע"כ דבריו הנפלאים שאמר בתוך גיטו ווארשא הי"ד. (וע' כעין זה בדברי ישראל (פר' מצורע) להרה"ק ממאזדין).

ועל דרך זה איתא בשפת אמת (פסח תרנ"ה) "כתיב מן המצר קראתי כו' ענני במרחב. כי כל צרה הבאה לישראל היא הכנה לישועה כמ"ש בערב ילין בכי בעוד שלא נתברר עיקר המכוון ונקראת בערב מלשון תערובות. ולבוקר שנתגלה המכוון רנה. וזה מתקיים בוודאי אפילו כשאין זכאין מ"מ לעתיד לבוא יתגלה הישועה שהיה מכוון ע"ז הצרה אכן מי שזוכה גם בעוה"ז זוכה ורואה הישועה. וכן היה ביציאת מצרים וקריעת ים סוף שנתהפך להם הבכיה לשמחה וזה היה השירה".

והנני מסיים בדבריו הקדושים של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע. בימי המלחמה נהרגו כל בניו ובנותיו ואשתו הרבנית וכל נכדיו הי"ד. הרה"ק מבעלזא הגיע לארץ ישראל באמצע המלחמה, כמה ימים לפני שבת שירה. ובאותה שבת אמר דבר מופלא ביותר.

על הפסוק "אז ישיר משה ובני ישראל" מביא רש"י בשם חז"ל שדרשו דכיון דכתיב "ישיר" לשון עתיד, "מכאן לתחיית המתים מן התורה". וצריכים להבין למה דוקא כאן ראו חז"ל רמז לתחיית המתים? אלא דהביאור היא דמאחר "וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים" ואמרו חז"ל "אחד מחמשה יצאו וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי אפילה", איך היו בני ישראל מסוגלים לזמר שירה בשמחה במצב כזאת כאשר כולם אבדו רבים מבני משפחתם, איך היו יכולים להיות בהתרוממות הנפש ולשיר בזמרה.

ועל זה בא התשובה "אז ישיר משה ובני ישראל" ישיר לשון עתיד, כיון שבטחו והאמינו בתחיית המתים, שלעתיד יקיצו שוכני עפר, אזרו עוז ואמרו שירה. והפטיר הרה"ק מבעלזא זי"ע ואמר, אנן נמי, אע"ג שלדאבונו נשארנו מעט מהרבה וכל כך הרבה מאחינו עלו במלחמה על מוקדה, מכל מקום אנו שארית הפליטה שהותירנו ה', עלינו לשבח לברך ולקלם ולומד שירה כיון שכולם יקומו בתחיית המתים.

ידידכם ישראל פרידמן